

Spiritul academic și nevoia de modele

Nicolae Bud*

În tumultul vieții cotidiene, când ne copleșesc grijile și ne temem de necunoscutul reprezentat de viitorul apropiat sau mai îndepărtat, o serie de evenimente – oricât de importante ar fi ele, mai ales prin fondul lor ideatic – rămân într-un con de umbră. Această constatare a fost prilejuită, din nou, de marcarea Zilei Academiei Române, ediția 2025.

Nu-mi propun o prezentare, fie ea și sintetică, a desfășurării Adunării festive dedicate acestui eveniment. Au făcut-o alții, cu siguranță, mai bine decât mine. Firește, am reținut bogăția de idei din expunerea acad. **Ioan-Aurel Pop**, președintele Academiei Române, și din cea a acad. **Ion Tighineanu**, președintele Academiei de Științe a Moldovei, precum și prezentarea, de către acad. **Ioan Dumitrache**, secretar general al Academiei Române, a proiectelor de investiții pentru perioada următoare. La fel, se cuvin aprecieri la superlativ la adresa modului în care s-a desfășurat Ziua Porților Deschise, pe un traseu care a inclus Aula Academiei, Memorialul Academiei, Clubul Academicienilor și Biblioteca Academiei. Aici au fost urmărite cu interes valoroasele documente incluse în Expoziția „Presa românească. Între tradiție și modernitate”.

Când îl ascultam pe președintele celui mai înalt for cultural-științific al țării, mi-am reamintit momente memorabile din istoria acestei deosebit de prestigioase instituții și am ajuns la prezent în conturarea dimensiunilor și importanței activității desfășurate încă din anul fondator 1866. În mod simbolic, primii 14 membri fondatori, numiți prin decret la 22 aprilie/3 mai 1866, erau

intelectuali, mari patrioți români care reprezentau mai ales teritoriile aflate încă sub stăpânire străină: Transilvania – Timotei Cipariu, George Barițiu, Gavriil Munteanu; Maramureș – Iosif Hodoș, Alexandru Roman; Bucovina – Alexandru Hurmuzaki, Ambrosiu Dimitrovici, înlocuit ulterior cu Ion G. Sbiera; Banat – Andrei Mocioni, Vicențiu Babeș; Basarabia – Alexandru Hașdeu, Constantin Stamati, Ioan Strejescu; Macedonia – Ioan D. Caragiani, Dimitrie Cozacovici. Un an mai târziu li s-au adăugat șapte membri din Moldova – Vasile Alecsandri, Constantin Negruzzi, Vasile Alexandrescu-Urechia, și din Muntenia – Ion Heliade Rădulescu, Constantin A. Rosetti, Ion C. Massim, August Treboniu Laurian. Bineînțeles, în perioadele următoare, personalități, precum Nicolae Iorga, Anghel Saligny, Dimitrie Gusti, George Călinescu, Tudor Vianu, Iorgu Iordan și mulți alții au reprezentat, la rândul lor, adevărate modele de savanți a căror creație a fost pusă în slujba progresului României, al întregii umanități.

Numele tuturor academicienilor se află înscrise în două volume a câte 1000 de pagini fiecare, odată cu menționarea principalelor lor realizări cultural-științifice.

Conform statutului, rolul principal al Academiei constă în cultivarea limbii și literaturii române, stabilirea normelor de ortografie obligatorii, studierea istoriei naționale, dezvoltarea și aprofundarea celor mai importante domenii ale științei și tehnicii. Sunt deosebit de reprezentative lucrări academice, precum *Dicționarul limbii române*, *Dicționarul explicativ al limbii române*, *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al*

*Doctor în economie și doctor în inginerie, membru corespondent al Academiei de Științe Tehnice din România

limbii române, Dicționarul general al literaturii române, Micul dicționar academic și Tratatul de Istorie a românilor. Acestora li se adaugă cele 324 de titluri din colecția clasicilor literaturii române și universale, precum și alte lucrări realizate în cele peste 70 de institute și entități ale Academiei în peste 100 de periodice, în majoritatea lor, reviste de specialitate de înaltă ținută științifică. Instituția are în custodie o mare parte din zestrea spirituală și intelectuală a poporului român, concretizată în cele peste 14 milioane de piese aflate în Biblioteca Academiei Române.

Rememorarea acestor date prilejuiește formularea unor întrebări mereu repetate. Câți dintre concetățenii noștri cunosc măcar momentele esențiale din istoria Academiei Române? Câți știu că membrii acestui for au adus, de-a lungul timpului, contribuții inestimabile la progresul științei și culturii, al României noastre eterne? Știm cu toții răspunsurile la asemenea întrebări dureroase.

În legătură cu această temă de cea mai mare importanță, acad. Ioan-Aurel Pop remarcă în *Cuvântul* său la Adunarea festivă: „Nu știu câte televiziuni și câte agenții de știri online sau alte tipuri de site-uri au publicat sau vor publica vreo notă cât de mică despre Ziua Academiei, dar știu că au publicat date despre modă sau despre

scandaluri între vedete, de la formatori de opinie până la maneliști. Am văzut recent și oameni revoltați pe bloguri, cu opinii jalnice despre Academia Română, pe care o confundă cu vreo academie de fotbal sau de frumusețe. De aici reiese că autoritățile noastre și noi, românii, în general, nu avem respectul cuvenit față de instituțiile fondatoare, și nici față de știință, cultură și erudiție, că ne complacem în mediocritate și ignoranță, că ne lăsăm mânați, uneori, de ură și invidie. Academia Română nu este sindicat sau ONG, în care să intre oricine dorește, ci este instituția supremă de consacrare a valorilor intelectuale de cercetare, de creație superioară. Fiind o alcătuire omenească, ea nu este nici perfectă și nu reușește să-și îndeplinească mereu menirea la cel mai înalt nivel, dar se străduiește”.

Sunt cuvinte dure, dar pe deplin justificate, dacă ne raportăm la adevăratele stări de lucruri din societatea noastră actuală. În pofida vicisitudinilor de orice fel, adevărul se detașează cu deosebită forță de convingere: Academia Română a fost și rămâne acel factor intelectual de stabilitate care, prin promovarea virtuților și valorilor autentice, aduce speranță în forța creatoare a omului și seamănă încredere în om și omenire.